

Hagedis in de keutel

In oktober liep ik tijdens mijn werk als boswachter ecologie bij Natuurmonumenten door ons graslandperceel in het Lycklamabos in Gaasterland, Zuidwest Friesland. Al wandelend viel mijn oog op een vossenkeutel. Bij nadere inspectie zag ik een soort vliezig stukje aan de buitenkant van deze keutel. Het leek meteen op iets van een reptiel en na het maken van een detailfoto heb ik het gedetermineerd als de huid van een levendbarende hagedis. Een leuke waarneming, maar beslist ook niet heel vreemd. Op ongeveer één kilometer afstand zit namelijk de laatste populatie levendbarende hagedissen van Gaasterland, in de Starnumanbossen. Zoals veel populaties reptielen in Friesland is ook deze (sterk) geïsoleerd; de dichtstbijzijnde andere populatie ligt op een afstand van maar liefst 25 kilometer. In 2019 is er door een ecologisch adviesbureau ook op ons terrein intensief gezocht naar de soort, maar buiten de bekende plekken werd deze helaas niet aangetroffen. Gezien de aantallen en de beperkte oppervlakte geschikt leefgebied is de levensvatbaarheid van deze populatie onzeker. Als we kijken naar de omgeving dan valt op dat diverse streeknamen verwijzen naar een tijd dat er op de hogere zandgronden van Gaasterland meer heidegebieden aanwezig waren. Zo'n 30 jaar geleden kwamen er zelfs nog adders voor in Gaasterland, maar deze populatie is zo goed als zeker uitgestorven. Ook van de ringslang zijn weinig recente waarnemingen bekend. Vanuit Natuurmonumenten zijn er inmiddels verkennende gesprekken geweest om geschikt habitat met elkaar te verbinden en daarnaast bestaande heiderelicten te beheren en meer ruimte te geven. We willen toch niet dat ook de levendbarende hagedissen en daarmee de laatste reptielen van Gaasterland verdwijnen?

RAVON en Natuurmonumenten organiseren in augustus in het kader van het NEM Meetprogramma Reptielen een excursie om de levendbarende hagedis in nabijgelegen terrein te zoeken. In het verre verleden was de soort ook in enkele terreinen ten westen van de nu bekende populatie aanwezig. Wellicht vinden we hem terug!

Jornt de Vries, Natuurmonumenten

Vossenkeutel met daarin stukje huid van een levendbarende hagedis, zie detail. (Foto's: Jornt de Vries)

